

**Poročilo Medresorske delovne skupine
za boj proti trgovini z ljudmi
za leto 2013**

Ljubljana, maj 2014

Vsebina

Povzetek	6
Uvod	8
I. Zakonodaja in politike	9
II. Preprečevanje	11
Ozaveščanje širše javnosti	11
Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin	12
Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti	14
III. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi	16
Dejavnosti policije	16
Dejavnosti državnega tožilstva	18
Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo	20
IV. Pomoč in zaščita za žrtev	22
Projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	22
Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi	25
Projekt PATS	25
V. Partnerstvo in mednarodne dejavnosti	27
Pobude procesa Brdo	27
Druge mednarodne dejavnosti	28
Za sklep	31

Povzetek

Poročilo za leto 2013 povzema dejavnosti preprečevanja trgovine z ljudmi, boja proti njej in pomoči njenim žrtvam. Predstavljene so tudi ugotovitve na zakonodajnem področju, pri partnerskem sodelovanju in mednarodnih dejavnostih. Večina opisanih dejavnosti izhaja iz predhodno sprejetega akcijskega načrta za obdobje 2012–2013, zaradi preglednosti pa je njihov povzetek naveden po vsebinskih sklopih oziroma poglavjih, kot si sledijo v poročilu.

Pri **zakonodaji in politiki** preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti tej trgovini velja poudariti evropske dokumente in usmeritve, ki so vplivali na potek dejavnosti v Sloveniji tudi v letu 2013. Končal se je prvi ocenjevalni cikel skupine strokovnjakov Sveta Evrope – GRETA, na podlagi katerega je bilo izdelano Poročilo za Slovenijo s priloženimi 26 priporočili. V sklepni fazi je bil tudi prenos Direktive 36/2011/EU, ki izraža dejansko potrebo po izpopolnitvi področja.

V letu 2013 se je nadaljeval vpeljeni način poročanja nacionalnega koordinatorja o problematiki trgovine z ljudmi pred pristojno komisijo DZ RS.

Ponovno je bilo opozorjeno na težave z usklajenostjo in enotnim pristopom državne administracije pri izdaji delovnih dovoljenj in posledično dovoljenj za začasno prebivanje državljanom tretjih držav, za katere se pokaže, da so prepoznani kot mogoče žrtve trgovanja. To so za zdaj v glavnem barske plesalke in gradbeni delavci.

Preprečevanje trgovine z ljudmi je v letu poročanja vključevalo številne dogodke in projekte ozaveščanja širše javnosti, pa tudi ciljnih rizičnih skupin. O tej problematiki se je priložnostno poročalo v medijih, vsebine in dogodki pa so bili dostopni tudi na posebej urejeni vladni spletni strani. Žal je bila ta povezava s spletne strani Ministrstva za notranje zadeve umaknjena. Ciljne rizične skupine (mladostniki in delavci migranti) so bile o nevarnosti trgovine z ljudmi poučene na podlagi različnih vladnih projektov, za katerih izvedbo so poskrbele nevladne organizacije. Preprečevanje zajema tudi usposabljanje strokovnih oseb, ki se pri delu srečujejo s tem področjem. To usposabljanje je bilo večinoma izvedeno, vendar ne povsod s pravo mero pozornosti. Ozaveščalo in usposabljalno se je v zmogljivostih policije, tožilstva in sodstva, delovne inšpekcije, konzularnega področja ter v pristojnosti nevladnih in humanitarnih organizacij.

Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi in kaznivih dejanj, neposredno povezanih s to trgovino, so zaznamovali kazenski postopki zoper 15 osumljenih storilcev, ki jih je obravnavala slovenska policija, oziroma kazenski postopki zoper devet oseb, ki jih je v letu poročanja obravnavalo državno tožilstvo. Vzrok za statistične razlike med evidencama policije in državnega tožilstva je čas zapisa, saj kazenski postopki, če zoper osumljence ni odrejen pripor, praviloma trajajo več let. V letu 2013 sta bili izrečeni dve obsodilni sodbi: vzgojni ukrep za mladoletnega storilca ter enotna kazen dve leti in osem mesecev zapora za kaznivi dejanji trgovine z ljudmi in zlorabe prostitucije s stransko denarno kaznijo 8.275 EUR. V ta sklop dejavnosti lahko prištevamo tudi ukrepe Inšpektorata RS za delo, ki je v letu poročanja obravnaval kršitve, le posredno vezane na trgovino z ljudmi, saj spadajo na področji zaposlovanja in dela tujcev ter preprečevanja dela in zaposlovanja na črno.

Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi je eden nosilnih stebrov dejavnosti, ki se financirajo na podlagi javnih razpisov pristojnih ministrstev in za izvedbo katerih so odgovorne nevladne in humanitarne organizacije. Prepoznanih je bilo 41 žrtev trgovanja. V program krizne namestitve so bile vključene štiri žrtve, nameščene po programu Slovenske karitas *Oskrba žrtev trgovine z ljudmi*, in dve žrtvi, nameščeni pri Društvu Ključ. V program varne dolgotrajnejše namestitve pa so bile vključene: ena žrtev, nameščena v zmogljivosti Slovenske karitas, in dve žrtvi,

nameščeni pri Društvu Ključ. V program reintegracije, za katerega še vedno ni sofinanciranja države, pa je po podatkih nevladnih in humanitarnih organizacij vključenih devet oseb – žrtev trgovanja.

Mednarodno in regionalno sodelovanje je bilo še naprej temeljnega pomena za izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks. V letu 2013 se je končal prvi projekt učinkovitejšega ukrepanja pri preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi v jugovzhodni Evropi z uvajanjem skupnih preiskovalnih skupin – JIT THB. Za projekt, ki ga vodi nacionalni koordinator in v katerem sodeluje še predstavnik MDS iz vrst policije, je Ministrstvo za notranje zadeve RS zagotovilo evropska sredstva. V letu poročanja je bil vsebinsko izpopolnjen in za naslednji dve leti zagotavlja usposabljanje tožilcev in policistov na lokalni ravni, prav tako s črpanjem evropskih sredstev v 95-odstotnem deležu. Druga izmed pobud nacionalnega koordinatorja je vzpostavitev mreže nacionalnih koordinatorjev jugovzhodne Evrope, ki so se sestali dvakrat. Sicer pa sta bila partnersko sodelovanje in udeležba na mednarodnih dogodkih pomembni dejavniki vpetosti v izmenjavo izkušenj, dobrih praks in zavez države po mednarodnih pogodbah.

Uvod

Skladno z mandatom, opredeljenim v sklepih Vlade Republike Slovenije št. 240-05/2003-1 z 18. 12. 2003 in št. 01201-7/2012/4 s 5. 7. 2012 je Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljnjem besedilu: MDS TZL) pripravila poročilo o delu za leto 2013.

Člani MDS TZL so predstavniki resornih ministrstev in vladnih služb ter nevladnih in humanitarnih organizacij, katerih delovanje je usmerjeno proti trgovini z ljudmi. Nacionalni koordinator je v letu 2013 sklical štiri sestanke te skupine, in sicer 24. januarja, 8. marca, 23. maja in 4. oktobra. Sklepi iz zapisnikov sestankov so usmerjali delo različnih resorjev na tem področju in so bili članom skupine razdeljeni po vsakokratnem sestanku. Sicer pa so bili v poročevalnem obdobju glede na vsebino in namen sklicani tudi številni izvedbeni sestanki v ožjih sestavah članov MDS TZL. Sodelovanje med posameznimi organi in z nevladnimi organizacijami zaradi preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej je bilo precej dobro. Med državnimi organi je tovrstnega namenskega sodelovanja veliko. Tako recimo policija redno izmenjuje z zunanjim ministrstvom poglede in informacije o problematiki državljanov tretjih držav. Pravne podlage za sodelovanje z organizacijami civilne družbe pa so pogodbe za posamezne projekte, ki jih razpisujejo vladni resorji, in sporazumi, recimo med policijo, notranjim ministrstvom, vrhovnim državnim tožilstvom in NVO Ključ, ki je bil podpisan že leta 2004. V tem primeru gre za posamično izvedbeno sodelovanje, izmenjavo podatkov in obveščanje.

Ker večplastnost problematike trgovine z ljudmi zahteva, da se preprečevanja, pregona storilcev kaznivih dejanj in pomoči žrtvam lotimo celovito, je vsebina vseh naštetih področij opredeljena v akcijskem načrtu za obdobje 2012–2013, ki ga je potrdila Vlada RS aprila 2012 (sklep št. 23100-3/2012/6 z dne 12. 4. 2012). Na tej podlagi je tudi poročilo o delu MDS TZL za leto 2013 pripravljeno tako, da kaže izvedbo načrtovanih dejavnosti po vsebinskih poglavjih in z upoštevanjem prispevkov posameznih resorjev. Poleg nalog iz akcijskega načrta so v poročevalnem obdobju potekale številne podporne in usklajevalne dejavnosti, potrebne za celovito ukvarjanje s problematiko. Sem so najpogosteje vštete priprave odgovorov in prispevkov na temo trgovine z ljudmi ter druge dejavnosti, potrebne za opozarjanje na ta pojav.

Zakonodaja in politike

Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora se je na 13. seji 14. 6. 2013 seznanila s Poročilom o delu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi v letu 2012.

– Že v preteklih letnih poročilih MDS TZL je bila poudarjena problematika omejitve zaposlovanja ob sumu trgovine z ljudmi pri domnevnih žrtvah v skupini barskih plesalk iz Ukrajine in Dominikanske republike. Kljub pobudi MDS TZL, poslani na pristojno ministrstvo, odzivov za pripravo omejevalne uredbe ni bilo niti v letu 2013.

Po mnenju Ministrstva za zunanje zadeve je največja težava konflikt interesov in posledično različna stališča med državnimi institucijami, ki sodelujejo v postopkih odločanja o dovoljenjih za prvo prebivanje. O njih formalno odločajo upravne enote, ki nimajo neposrednega stika z državo in okoliščinami, iz katerih žrtve izhajajo, predvsem pa se pri tem vse preveč zanašajo na formalno logiko odločanja brez vsebinskih vzvodov, ki jih veljavna zakonodaja sicer predvideva, vendar je njihova uporaba vezana na večjo stopnjo iznajdljivosti in odločnosti uradnikov pri preprečevanju tega negativnega pojava. Upravne enote kot organ odločanja so v teh postopkih po mnenju Ministrstva za zunanje zadeve objektivno odgovorne za vsak primer trgovine z ljudmi, v praksi namreč vse prepogosto opustijo svoje dolžnosti in sprejmejo odločitev na temelju formalnih potrdil, brez upoštevanja mnenja slovenskih diplomatsko-konzularnih predstavništev. Z vidika upravnih enot je ključna listina za pozitivno odločitev v postopku izdaje dovoljenja za prvo prebivanje delovno dovoljenje, ki ga izda pristojni zavod za zaposlovanje. Vsebinski pregled in strokovni nadzor nad delovanjem zavodov za zaposlovanje opravlja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki pri svojem delu upošteva predvsem načela prostega pretoka blaga in storitev. Pri tem pa so zastavljeni varnostni vidik in mednarodne implikacije te oblike organiziranega kriminala. Po tej praksi se na letni ravni izda več sto delovnih dovoljenj posameznikom, ki – sodeč po posledicah in opozorilih strokovne javnosti – postanejo žrtve trgovine z ljudmi. Na tem področju obstaja poglobljena možnost za izboljšanje slovenske prakse preprečevanja trgovine z ljudmi v letu 2014 in naprej.

V letu poročanja je bila ponovno dejavna Medresorska delovna skupina za pripravo možnih ukrepov za uveljavitev migracijske politike Republike Slovenije, ki je sodelovala pri oblikovanju osnutka besedila o problematiki zlorab postopkov pri pridobivanju dovoljenj za prebivanje v Republiki Sloveniji. Inšpektorat za delo kot eden izmed sodelujočih v tej skupini je opozoril na potrebo po omejitvi ustanavljanja družb in podjetnikov ter pridobitve statusa družbenika za določeno obdobje tistim kršiteljem, ki huje kršijo delovnopravno zakonodajo v povezavi s plačilom za delo. Navedena kršitev je v preteklih petih letih najpogosteje ugotovljena kršitev delovnih razmerij, hkrati pa ena temeljnih obveznosti delodajalca v razmerju do delavca. Inšpektorat je v povezavi z delom in zaposlovanjem tujcev opozoril še na tuje državljane, ki ustanavljajo gospodarske družbe v RS s sedežem na naslovu svojega začasnega prebivališča in nato nastopajo kot podizvajalci, pri čemer pa delo opravljajo pod nadzorom in v skladu z navodili glavnega izvajalca z vsemi elementi delovnega razmerja. Tovrstni pojav kaže na zlorabo delovnih dovoljenj za opravljanje poslovodne funkcije ali zlorabo namena četrtega odstavka 6. člena Zakona o zaposlovanju in delu tujcev¹.

– Na zakonodajnem področju velja omeniti še vedno pomanjkljivo urejeno zdravstveno pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, ko so te v oskrbi nevladnih in humanitarnih organizacij ter brez zdravstvenega zavarovanja. Dana jim je sicer nujna medicinska pomoč, kar nekako izpolnjuje

¹ »Tujec z dovoljenjem za zaposlitev ali z dovoljenjem za delo sme v Republiki Sloveniji opravljati samo tisto delo, za katero mu je bilo izdano delovno dovoljenje, razen zastopnika, ki lahko opravlja vsa dela v okviru dejavnosti, za opravljanje katerih je delodajalec registriran.«

mednarodno obvezujoče standarde, vendar je to zgolj minimum, ki večinoma ne zagotovi dejanske zdravstvene oskrbe. Že zgoraj omenjena direktiva v petem odstavku 11. člena navaja »potrebno zdravljenje« kot enega izmed ukrepov, ki jih morajo države izvesti za te žrtve. Kljub zastavljeni nalogi v preteklih akcijskih načrtih to področje še vedno ni sistemsko urejeno, čeprav je žrtvam, ki nimajo urejenega zdravstvenega zavarovanja, za zdaj še zagotovljena zdravstvena oskrba. Upravičene stroške v teh primerih krije Ministrstvo za zdravje.

– Politika boja proti trgovini z ljudmi je v EU obravnavana v različnih delovnih skupinah Sveta, temeljne usmeritve in dejavnosti pa vodi koordinatorka EU za boj proti trgovini z ljudmi. Tako je Evropska komisija kot koordinatorka EU za boj proti trgovini z ljudmi in v imenu predsedujoče države sklicala dva sestanka za »nacionalne poročevalce oziroma enakovredne mehanizme«, in sicer 13.–14. marca in 2.–3. oktobra 2013. Namenjena sta bila predvsem izmenjavi informacij o pomembnih dogodkih v posamezni državi, posebej pa je bilo opozorjeno na postopek prenosa Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ v zakonodajo držav članic EU. Ker je bil rok za prenos direktive 6. april 2013, je število držav, ki so to obvezo izpolnile, postopoma naraščalo – sprva jih je bilo šest, nato oktobra 18 in konec leta že 20.

V Sloveniji je bilo za prenos direktive v domačo zakonodajo pristojno Ministrstvo za pravosodje, ki je bilo tudi nosilec zadeve ob sprejetju dokumenta. V letu 2013 je bila direktiva tudi formalno prenesena v notranjo zakonodajo kljub zavedanju nekaterih pomanjkljivosti. Pomoč in podpora žrtvam trgovine z ljudmi ter preprečevanje pojava so urejeni le delno, prav tako ni urejena institucionalna umestitev nacionalnega poročevalca oziroma koordinatorja glede na njegovo poslanstvo in naloge.

– Leto poročanja je zaznamovala tudi sklepna faza ocenjevalnega mehanizma skupine strokovnjakov za boj proti trgovini z ljudmi (GRETA) po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Prejetemu osnutku poročila julija 2013 je sledil odgovor s komentarji posameznih resorjev, ki so bili predhodno usklajeni in potrjeni na Vladi Republike Slovenije. GRETA je komentarje upoštevala v končnem poročilu, ki nam je bilo skupaj s priporočili poslano novembra 2013, dokončno sprejeto in javno objavljeno pa 17. januarja 2014. V poročilu in 26 priporočilih je poudarjena potreba po izboljšanju sistemskih ureditev preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi ter doslednejšem izvajanju določb konvencije. Poročilo je bilo uradno predstavljeno v začetku februarja 2014 na zasedanju Odbora pogodbenic konvencije na sedežu Sveta Evrope v Strasbourgu.

II. Preprečevanje

Ozaveščanje širše javnosti

Ozaveščanje širše javnosti o problematiki trgovine z ljudmi je večinoma usklajeval Urad Vlade RS za komuniciranje (UKOM). Na tem področju so bile opravljene vse naloge, opredeljene v akcijskem načrtu MDS TZL in povzete v nadaljevanju.

- **18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi**

Urad Vlade RS za komuniciranje je zagotovil izvedbo posveta **EU Si ti. Za učinkovitejši boj in preprečevanje trgovine z ljudmi** 15. oktobra 2013 v Ljubljani. Na njem so sodelovali: Tamara Vonta, državna sekretarka v Kabinetu predsednice Vlade Republike Slovenije, Vlasta Nussdorfer, varuhinja človekovih pravic, Polona Kovač, Društvo Ključ, Marko Tanasić, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Franci Zlatar, Slovenska filantropija, Imre Jerebic, Slovenska karitas, Savica Pureber, Vrhovno državno tožilstvo RS, Tomaž Peršolja, Ministrstvo za notranje zadeve, Uprava kriminalistične policije Generalne policijske uprave (UKP GPU), in mag. Sandi Čurin, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi.

Govorci so si bili edini, da je za učinkovitejše preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej ključna opredelitev te trgovine ter usklajeno delovanje in medsebojno obveščanje vseh akterjev. Problem, ki se zaznava zdaj, je, da se žrtve trgovine z ljudmi (pri čemer so bili posebej izpostavljeni migrantski delavci) pogosto ne prepoznajo kot take, zato so še bolj ranljive. Posledično je take kršitve zelo težko preganjati. Predstavljena je bila tudi direktiva Evropskega parlamenta in Sveta Evrope o preprečevanju trgovine z ljudmi, ki daje večji poudarek preprečevanju in odkrivanju trgovine z ljudmi, narekuje višje kazni za storilce kaznivih dejanj in višje standarde zaščite žrtev. Na posvetu je bilo več kot 95 udeležencev, med njimi tudi študenti Fakultete za varnostne vede.

18. oktober – evropski dan boja proti trgovini z ljudmi sta zaznamovala tudi Slovenska karitas z dvodnevним preventivnim seminarjem *Karitas proti trgovini z ljudmi: brez meja, brez okovov – Caritas against human trafficking: no boundaries, no chain*, ki je bil v Ljubljani 17. in 18. oktobra 2013, ter Društvo Ključ s posvetom *Z roko v roki – trgovanje z ljudmi in korupcija*, ki je bil 17. oktobra 2013, prav tako v Ljubljani.

Seminarja Slovenske karitas so se udeležili predstavniki Italije, Avstrije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Albanije, Slovaške in Slovenije. Šestinšestdeset zbranih udeležencev, predstavnikov šolstva, zdravstva, socialnih ustanov, azilnega doma, varnih hiš, nevladnih organizacij, prostovoljcev Karitas in drugih, je dobilo dober vpogled v krutost pojava trgovine z ljudmi. Tuji in slovenski gostje so predstavili zakonodajni okvir boja proti tej trgovini, preprečevalne dejavnosti, sodelovanje med organizacijami, pomoč žrtvam pri oskrbi in reintegraciji ter preprečevalne akcije za zmanjševanje števila žrtev in povpraševanja po storitvah, izhajajočih iz trgovine z ljudmi. Mednarodni seminar so pozitivno sprejeli in predstavili tudi mediji (STA, RTV SLO idr.), odpira pa nove vidike in opozarja na vrzeli v dejavnostih boja proti trgovini z ljudmi.

- **Spletno mesto**

UKOM je v letu 2013 skrbel za osveževanje vsebine spletnega mesta, na katerem je predstavljena problematika boja proti trgovini z ljudmi v slovenskem in angleškem jeziku. Na njem so dostopne informacije o dejavnostih Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi, objavljeni so temeljni dokumenti, ki jih ta pripravlja, mednarodni dokumenti s tega področja, raziskave in študije, na tej strani pa je mogoče oddati tudi anonimno e-prijavo in se

povezati z nevladnimi organizacijami, ki zagotavljajo pomoč žrtvam. Statistika kaže, da je v letu 2013 slovensko različico strani obiskalo 2.800, angleško pa 300 bralcev. Pri tem velja ponoviti, da je bila dolgoletna povezava s spletne strani Ministrstva za notranje zadeve umaknjena.

- **Mediji**

Po dostopnih podatkih so slovenski tiskani, elektronski in spletni mediji objavili več kot 90 prispevkov o trgovini z ljudmi, pri čemer je opazno, da so jih objavljali tudi mnogi mediji, ki tej temi doslej niso posvečali nobene pozornosti. Velik del prispevkov obravnava problematiko grobega delovnega izkoriščanja in prisilnega dela ter položaj tujih delavcev, ki so napoteni na delo v druge države EU, pri čemer za opis dogajanja uporabljajo izraz suženjstvo (moderno, novodobno, sodobno). Mediji so posvečali pozornost tudi postopkom odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi, počastitvi 18. oktobra ter drugim dejavnostim Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi in nevladnih organizacij, ki delujejo na tem področju. Spodbudno je, da je temo obravnavala tudi ena od oddaj Infodrom na TV Slovenija, ki je namenjena obveščanju otrok.

Ozaveščanje rizičnih ciljnih skupin

UKOM je imel pomembno vlogo tudi pri ozaveščanju rizičnih ciljnih skupin, predvsem s sofinanciranjem in izbiro izvajalcev – civilnih organizacij, ki preprečujejo trgovino z ljudmi.

- **Sofinanciranje projektov nevladnih organizacij**

Na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij o evropskih zadevah v letu 2013 je UKOM sofinanciral tri projekte nevladnih organizacij v skupni vrednosti 21.000 EUR. Dva sta bila namenjena ozaveščanju mladostnikov o nevarnostih trgovine z ljudmi in načinih novačenja, pa tudi usposabljanju za prepoznavanje tveganja, ustreznim načinom ukrepanja in samozaščitnega obnašanja. En projekt naj bi ozaveščal tuje delavce, da bi učinkoviteje uveljavljali varstvo svojih pravic in se zaščitili pred izkoriščanjem, opozarjal na povezanost prisilnega dela in trgovine z ljudmi ter na prepoznavo morebitnih žrtev, ki potrebujejo dodatno podporo in zaščito.

Prvi projekt **Učenci proti senci – ustavimo trgovino z ljudmi** je izvedel **Pravni center za varstvo človekovih pravic Piran**. S projektom so: usposobili 9 prostovoljcev (študentje prava, ki so pomagali pri izvedbi delavnic) in izvedli 71 delavnic na 17 osnovnih šolah po Sloveniji, tako pa vključili okoli 2500 učencev zadnje triade osnovne šole in zagnali spletno igro (igralo jo je več kot 100 oseb). Delavnice so potekale 45 minut na podlagi izobraževalnega modula, na koncu pa so učenci reševali preizkus v obliki igrivega vprašalnika. Pravni center je zagotovil predstavitev projekta na spletni strani in v socialnih skupnostih ter predstavitev različnega promocijskega gradiva (brošure, plakati, majice). Za širšo javnost je organiziral okroglo mizo, na kateri sta sodelovala varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer in nacionalni koordinator mag. Sandi Čurin. O vseh dejavnostih je redno obveščal medije, ob koncu pa pripravil novinarsko konferenco, s čimer je zagotovil dobro medijsko podporo projektu. Izvajalec ocenjuje, da je poleg 2.500 učencev po spletu in medijih dosegel še najmanj 10.000 oseb.

Drugi projekt **Telesnica – kako prepoznati trgovanje z ljudmi in se mu izogniti?** je izvedlo **Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi**. Projekt je obsegal 36 delavnic, na katerih je sodelovalo 990 dijakov in dijakinj z različnih slovenskih območij. Pasti, v katerih se lahko znajde posameznik, in njihovo prepoznavanje so bili predstavljeni s 'spletno trgovino', v kateri se kupujejo ljudje različnih narodnosti, starosti in spola. Tako se mladim zelo nazorno na posameznih primerih pokaže, kaj vse je trgovina z ljudmi; poudarjeno je še, da se to trgovanje dogaja tudi v Sloveniji in da prav vsak lahko postane njegova žrtev. Delavnice so zastavljene

tako, da mladi postavljajo kar največ vprašanj in sodelujejo, tako da pomembne informacije dobijo v razgibani debati. Udeležence so povabili, da si ogledajo spletno stran Telesnica (to je storilo 280 dijakov in dijakinj) in da 'všečkajo' stran Facebook, na kateri se je število 'všečkov' povečalo za 75. Razdelili so jim tudi vizitke in jih pozvali, naj jih shranijo in uporabijo, če bodo kdaj potrebovali pomoč.

Tretji projekt **Boj proti trgovini z ljudmi – širjenje informacij je orožje proti izkoriščanju** je izvajala **Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva**, ki je seznanjala delavce migrante, druge delavce in širšo javnost s trgovino z ljudmi in morebitnimi nevarnostmi te trgovine, s tem, kako jo prepoznamo, z morebitno prepletenostjo izkoriščanja s prisilnim delom in trgovino z ljudmi ter z vzvodi, ki delavcem lahko pomagajo preprečiti izkoriščanje. V projektnem okviru so izvedli pet javnih in brezplačnih dogodkov ter projekt predstavili na 4. Kongresu slovenskih humanitarnih organizacij. Neposredno so informirali več kot 300 delavk in delavcev, tako migrantskih kot slovenskih, z letaki in plakati pa posredno še več kot 1500 oseb, med drugim vodje enot zavodov za zaposlovanje po Sloveniji, njihove svetovalce in druge zaposlene ter številne organizacije, lokalne nevladne organizacije in priseljenska društva. Delavce migrante so ozaveščali in informirali tudi z organizacijo kulturnih in športnih dogodkov ter z novo inovativno metodo: gledališčem zatiranih. Za pripravo gledališke predstave so zbirali resnične zgodbe delavcev migrantov in potem eno tudi zaigrali. Predstava je interaktivna, voditelj namreč publiko vodi tako, da ta individualno poseže v prizor s predlaganimi rešitvami in jih takoj tudi preizkusi. K udeležbi na dogodkih so pritegnili širšo javnost, zbudili solidarnost med slovenskimi delavci in delavci migranti ter opozorili na izkoriščanje, ne glede na to, kdo je njegova žrtev.

- **Druge dejavnosti**

Slovenska karitas je med lastnimi dejavnosti izvedla predavanja oziroma druge oblike ozaveščanja ciljne javnosti. Delovna skupina strokovnih delavk in prostovoljk je na več srečanjih v letu 2013 pripravljala preprečevalne delavnice na temo trgovine z ljudmi za srednješolce in programe z nižjim poklicnim usposabljanjem – spomladi jih je izvedla 22, v jesensko-zimskem času pa 17. Delavnicam je prisostvovalo 1138 dijakinj in dijakov, pokrivala pa so Dolenjsko, Štajersko in Gorenjsko. Na njih se je delilo tudi ustrezno gradivo (zloženke).

V oddaji Obzorja duha na TV SLO1 je bilo 10. 3. 2013 predstavljeno delo Slovenske karitas pri pomoči migrantom in žrtvam trgovine z ljudmi, 22. 6. 2013 pa so spregovorili o tej trgovini na Radiu Ognjišče. Prispevki so bili objavljeni tudi v septembrski reviji Vzgoja, na festivalu Stična mladih 2013 pa so se o pojavu ozaveščali mladi obiskovalci prireditve, ki jih je bilo okoli 6.000. Na vprašanja o trgovini z ljudmi v Sloveniji, pomoči žrtvam te trgovine, uporabnikih storitev, sodelovanju s policijo in poklicanosti vsakega posameznika k odpravi trgovine z ljudmi so odgovarjali predstavniki Slovenske karitas tudi v božični izdaji tednika Družina.

Društvo Ključ je v okviru lastnih dejavnosti sodelovalo v približno 65 medijskih prispevkih: v televizijskih in radijskih oddajah, časopisih in na elektronskih medijih.

19. decembra 2013 je društvo organiziralo javno predstavitev in tiskovno konferenco ob izdaji monografije *Prezrto – trgovanje z ljudmi in korupcija*, ki jo sofinancira Mestna občina Ljubljana, Oddelek za zdravje in socialno varstvo. Na temo trgovine z ljudmi in s predstavitvijo knjige *Prodano življenje* je Društvo Ključ izvedlo tudi posamezna predavanja za študente na Filozofski in Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Za različne priložnosti je poleg monografije izdalo še preventivno gradivo v obliki bančnih kartic, publikacijo o izvedenih delavnicah v letu 2013 idr.

Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti

– Policija oziroma kriminalistična policija stalno izobražuje in usposablja kriminaliste in policiste na lokalni ravni, ki se pri delu prvi srečujejo s pojavnimi oblikami trgovine z ljudmi. Prepoznavi teh pojavnih oblik, zaznavanju navedenih kaznivih dejanj, pa tudi prepoznavanju kazalnikov morebitnih žrtev trgovine z ljudmi in storilcev ter seznanjanju z nadaljnjim posebnim kriminalističnim postopkom obravnave navedenih kaznivih dejanj se posveča osrednja pozornost.

V letu poročanja je bilo v sodelovanju z Upravo uniformirane policije Generalne policijske uprave izvedeno izobraževanje za 121 mejnih policistov, 30 policistov in strokovno-tehničnega osebja v Centru za tujce in 40 policistov Postaje letališke policije PU Kranj s poudarkom na ugotavljanju kazalnikov oziroma prepoznavanju žrtev in storilcev kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi

Uprava kriminalistične policije je v novembru 2012 v sodelovanju s koordinatorjem medresorske delovne skupine, Specializiranim državnim tožilstvom Republike Slovenije, Centrom za tujce, Azilnim domom in nevladnimi organizacijami izvedla dvodnevno izobraževanje v zvezi s problematiko trgovine z ljudmi za kriminaliste preiskovalce in policijske inšpektorje, ki pokrivajo mejno problematiko.

– Ministrstvo za pravosodje je 6. novembra 2013 po izobraževalnem programu sodniških šol organiziralo strokovni seminar, na katerem je sodelovalo nekaj več kot 40 kazenskih sodnikov. Celodnevno izobraževanje je potekalo na temo trgovine z ljudmi v izvedbi strokovnjakov Vrhovnega državnega tožilstva RS, Policije, nevladne organizacije Društva Ključ in nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi.

– Na povabilo organizatorja konference Putting Rantsev into Practice, ki je bila od 16. do 18. aprila 2013 v Amsterdamu, so se usposabljanja iz Republike Slovenije udeležili predstavniki Policije, državnih tožilstev in Inšpektorata RS za delo. Organizator je dogodek opredelil kot delovno konferenco, namenjeno krepitvi in razvoju multidisciplinarnega pristopa v (mednarodnem) boju proti trgovini z ljudmi. Konferenco je pripravilo nizozemsko ministrstvo za pravosodje v tesnem sodelovanju s poljskim in ciprskim ministrstvom za notranje zadeve ter mestom Amsterdam.

Vsebina usposabljanja se je navezovala na objavo sodbe iz leta 2010 Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Rantsev proti Cipru in Rusiji. S to sodbo je bila obravnavana trgovina z ljudmi (THB) v smislu določbe 4. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki prepoveduje suženjstvo, služabništvo in prisilno delo. Sodba je bila prelomna, saj je opredelila številne obveznosti držav pogodbenic, nanašajoče se na ukrepe proti trgovini z ljudmi, ki presegajo zgolj preiskave in pregon ter vključujejo preprečevanje trgovine z ljudmi in zaščito žrtev. Z drugimi besedami, države pogodbenice morajo vzpostaviti celovit pristop za boj proti temu pojavu. Države imajo tudi obveznost, da učinkovito sodelujejo s pristojnimi organi v drugih državah v preiskavah trgovine z ljudmi, zato da se zagotovi celovit mednarodni pristop v državah izvora, tranzita in cilja.

Da bi bil celostni pristop k boju proti trgovini z ljudmi učinkovit, je multidisciplinarno sodelovanje bistvenega pomena. Različne organizacije lahko pridejo v različnih fazah trgovine z ljudmi v stik z različnimi elementi te kriminalne dejavnosti. Da bi organizacije razvozlele celotno »sestavljanko« te trgovine, morajo izmenjevati in združevati svoje podatke, da se razkrije njena celotna slika. Šele tedaj bo mogoče uporabiti skupne ali dopolnilne ukrepe za preiskovanje primerov trgovine z ljudmi, preganjati njene udeležence na eni strani ter poskrbeti za zaščito žrtev in preprečevanje vnovičnih primerov na drugi strani.

Na konferenci so se obravnavali predlogi držav članic, ki so bili poslani na poziv k prispevkom. Na podlagi prejetih tem in idej je bil sestavljen program, ki je pomemben za vse države članice. Ker je bila to delovna konferenca, je bil poudarek na delavnicah. Te so omogočile dejavno sodelovanje v razpravi o obstoječih ali teoretičnih primerih ter izmenjavo izkušenj in idej. Izvedena sta bila tudi dva kroga (čezmejnih) multidisciplinarnih delavnic. Glavni poudarek

konference je bil na multidisciplinarnih vidikih operativnega sodelovanja, zlasti na preiskavah in pregonu, vendar so govorili tudi o preprečevanju in zaščiti.

– Zaradi pravilnega ravnanja in ozaveščanja konzularnih delavcev, ki večinoma prvi prihajajo v stik z morebitnimi žrtvami trgovine z ljudmi, Ministrstvo za zunanje zadeve na letnem posvetovanju teh delavcev namenja del časa tudi boju proti trgovini z ljudmi in prepoznavanju morebitnih žrtev. Ministrstvo spremlja pojav suma te trgovine glede na opravljene konzularne dejavnosti na slovenskih predstavništvi v Prištini, Beogradu, Sarajevu, Skopju, Tirani, Podgorici, Moskvi in Kijevu. Statistično gledano gre za nekaj deset posameznikov na mesečni ravni.

– Strokovna skupina Slovenske karitas je v začetku leta 2013 sodelovala pri revidiranju Protokola ob sprejemu uporabnikov v krizno namestitev, pravil krizne in varne namestitve ter nekaterih Izjav (o rabi tolmačenja, seznanjenosti z videonadzorom idr.). Obrazci in pravila, s katerimi pridejo v stik žrtve takoj ob sprejemu, so bili prevedeni v 16 tujih jezikov. Pripravljenost za prostovoljno pomoč je pri Slovenski karitas pokazalo 22 prostovoljcev in 37 tolmačev.

26. 2. 2013 je Slovenska karitas pripravila notranje izobraževanje za tolmače in prostovoljce ter člane delovne skupine Oskrba žrtev trgovine z ljudmi z naslovom Trgovina z ljudmi – uboštvo sodobnega časa. Poudarek tega izobraževanja je bil na vodilnih načelih pri obravnavi žrtev trgovine z ljudmi: strokovnost, etičnost in empatija, ter na predstavitvi belgijskih izkušenj s to trgovino kot neformalno ekonomijo in na primerjavi s slovenskim stanjem. Izobraževanju je prisostvovalo 14 oseb.

Kot pripravo na mednarodno izobraževanje *Karitas proti trgovini z ljudmi* so 14. 5. 2013 obiskali Caritas Udine, v kateri so s sodelavci projekta pomoči žrtvam trgovine z ljudmi izmenjali izkušnje in dobre prakse ter si ogledali tamkajšnjo varno hišo. Z istim namenom izmenjave izkušenj ter širitve novega znanja in poznavanja pereče problematike trgovine z ljudmi v Avstriji so 29. 5. 2013 obiskali Caritas Klagenfurt. Z obema Caritas je potekalo tudi načrtovanje in umeščanje njune predstavitve na mednarodnem izobraževanju v Ljubljani.

Od 3. do 8. 11. 2013 se je Slovenska karitas udeležila izobraževanja RENATE na temo projektnega financiranja programov ozaveščanja in pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, ki je bilo v Čičmanyh na Slovaškem.

– Predstavnice Društva Ključ so kot vabljeni predavateljice ali soorganizatorice sodelovale na območnem posvetu delavcev za socialno delo celjske regije, zaposlenih na področju obravnave nasilja v družini, šolskih svetovalnih delavcev in predstavnikov nevladnih organizacij, na katerem je bilo 60 udeležencev. Izvedle so predavanja za šolsko osebje različnih osnovnih in srednjih šol (skupno 120 udeležencev), predavanja o trgovini z ljudmi na Centru za socialno delo Vič in Škofja Loka, sodelovale so na posvetu *E-zlorabe otrok, razsežnost pojava in učinkovito ukrepanje* ter organizirale strokovni enodnevni posvet za svetovalne delavce srednjih šol mestne občine Ljubljana, ki ga je financiral Urad za mladino MOL).

III. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi

Kaznivo dejanje trgovine z ljudmi je eno izmed kaznivih dejanj, ki je najbolj odzivno na ekonomski in socialni položaj na lokalni in svetovni ravni. Zato se njegove izvedbene oblike stalno spreminjajo in prilagajajo, kar narekuje organom pregona skrbno spremljanje tega problema ter tvorno medresorsko sodelovanje pri njegovi prepoznavi in pregonu.

Kazenski postopki zoper storilce teh kaznivih dejanj, če zoper nje ni odrejen pripor, praviloma trajajo več let. Razlog za to je v večjem številu storilcev, ki se postopku izognejo tudi z odhodom v tujino ali že ob kaznivem dejanju delujejo v tujini s sotorilci v Sloveniji. Čas ima svoj učinek tudi na žrtve, ki pogosto zapustijo našo državo ali si uredijo osebno življenje, tako da je kazenski postopek zanje nova viktimizacija.

Dejavnosti policije

Pri zaznavi kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu KZ RS, pa tudi kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi »spravljanje v suženjsko razmerje« po 112. členu KZ RS in »zloraba prostitucije« po 175. členu KZ RS policija ugotavlja podoben trend kakor v preteklih letih. Republika Slovenija je predvsem tranzitna in ciljna država trgovine z ljudmi.

Slovenija je kot **tranzitna država** prepoznana za:

- državljanke in državljane tretjih držav, predvsem iz jugovzhodne Evrope, z Zahodnega Balkana in iz vzhodne Evrope (bivše Sovjetske zveze), ki navadno potujejo v druge države EU (Italija, Francija, Nemčija ...);
- državljanke in državljane držav z območja EU (Slovaške, Bolgarije in Romunije) – v povezavi s pojavno obliko organiziranega beračenja.

Kot **ciljna država** pa je Slovenija prepoznana za:

- državljanke in državljane tretjih držav iz vzhodne Evrope in Južne Amerike (dekleta iz Ukrajine in Dominikanske republike) z začasnim prebivališčem in delovnim dovoljenjem. Dekleta se zaposlujejo v nočnih lokalih kot plesalke in animatorke ter so v nadaljevanju izkoriščana za spolne storitve;
- državljanke z območja EU (Slovaška, Madžarska in Romunije) ter dekleta iz Južne Amerike (Brazilije), ki za vstop v EU ne potrebujejo vizuma in večinoma nimajo urejenega začasnega prebivanja, pa tudi ne zaposlitve ter socialnega in zdravstvenega zavarovanja. V Sloveniji se ukvarjajo s prostitucijo v stanovanjih in hotelih;
- državljane z območja EU (Slovaške, Bolgarije in Romunije), predvsem v povezavi s pojavno obliko prisilnega dela – beračenja.

• **Trgovina z ljudmi in zloraba prostitucije**

Zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov o številu ljudi, ki so vključeni v ponudbo in izvajanje prostitucije, v posredovanje pri tej dejavnosti, povpraševanje po teh storitvah in uporabo plačljive spolnosti, razpolagamo le s približnimi ocenami. Število prostitutk v Sloveniji, ki jih navajajo komentatorji v medijih, nevladne organizacije in raziskovalci, se giblje okoli 3000. Večina med njimi so osebe s stalnim prebivališčem v Sloveniji. S prostitucijo pa se ukvarjajo tudi tujke, državljanke tretjih držav, predvsem tiste, ki imajo delovna dovoljenja za plesalke, animatorke, pomožne delavke in odrske umetnice ter so zaposlene v nočnih lokalih in imajo za

prebivanje v Republiki Sloveniji izdana tudi dovoljenja za začasno prebivanje zaradi zaposlitve ali dela.

Za Slovenijo je značilno, da je prostitucija v glavnem neopazna, saj se izvaja v zaprtih prostorih, predvsem v najetih ali lastniških stanovanjih, hotelskih sobah ipd. Ulične prostitucije oziroma prostitucije na prostem skoraj ni. Prevladujeta predvsem srednja in višja raven prostitucije. Policija spremlja njeno oglaševanje v elektronskih in tiskanih medijih. V letu 2013 je zaznано kot nekaj novega oglaševanje ponudbe storitev v osebnih vozilih strank.

V povezovanju prostitucije s trgovino z ljudmi se spremlja predvsem zaposlovanje tujk v nočnih lokalih, zlasti iz Južne Amerike – Dominikanske republike, iz Ukrajine, Bolgarije, Romunije in drugih držav. Tako je policija v letu 2013 zaznala in preiskovala več kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po členu 113. KZ-1 in kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po členu 175. KZ-1. Pri tem je z zbiranjem obvestil in izvajanjem preiskav v predkazenskem postopku ugotovila, da nekateri lastniki nočnih lokalov ali storilci zaradi prostitucije in drugih oblik spolnega izkoriščanja prevzemajo, nastanjajo ali kako drugače razpolagajo s temi osebami, pri čemer zlorablajo institut delovnega dovoljenja. Policija prav tako ugotavlja, da se nadaljuje trend iz preteklih let, ko se domnevne žrtve v policijskih postopkih, ob sodelovanju z nevladnimi organizacijami, ne prepoznajo kot žrtve trgovine z ljudmi. Storilci fizično ne silijo žrtev in jih ne nadzorujejo z omejevanjem gibanja, temveč s prefinjenimi metodami spravljanja v finančno odvisnost (denarno kaznovanje za nespoštovanje hišnega reda in pravil na delovnem mestu, fiktivna minimalna plača, vračilo dolga, ki je nastal s pridobitvijo delovnega dovoljenja in prihodom v Slovenijo, ipd.). Tako dosežejo, da se zaposleni začnejo ukvarjati s prostitucijo.

Spet je treba poudariti, da se domnevne žrtve trgovine z ljudmi v policijskih postopkih in v razgovorih s predstavniki nevladnih organizacij ne prepoznajo kot žrtve trgovine z ljudmi. Socialne in gospodarske razmere v okoljih, iz katerih izhajajo, so namreč zelo slabe, njihovo delo in bivanje v Sloveniji, čeprav pod opisanimi pogoji, pa jim kljub temu omogoča boljše življenje, saj z zaslužkom vzdržujejo sorodnike – družine v izvorni državi. Ugotovitve policije so tudi, da te osebe v predkazenskem in kazenskem postopku le redko sodelujejo, kar vpliva na nadaljnjo uspešnost kazenskega postopka.

- **Trgovina z ljudmi in beračenje**

Policija je tudi v letu 2013 po celotni državi opravljala dejavnosti za prepoznavo organiziranih skupin beračev in ugotavljala elemente kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1. Tako je ugotovila, da osebe, ki v Republiki Sloveniji najpogosteje organizirano beračijo, prihajajo iz Romunije in Slovaške ter so večinoma pripadniki madžarske manjšine. Zanje je značilno, da beračijo pred nakupovalnimi centri in v mestnih središčih. Na območje, kjer beračijo, se pripeljejo z vozili srednjega cenovnega razreda in nameščenimi registrskimi tablicami Velike Britanije, Francije in Italije (poleg Slovaške in Romunije) ter navadno parkirajo v bližini. Policija ugotavlja, da v Sloveniji delujejo vsaj tri organizirane skupine romunskih in dve organizirani skupini slovaških beračev. Za vse pa je značilno, da se pri beračenju osredotočajo na iskanje sočutja pri ljudeh ali z raznimi pripomočki prikazujejo svojo invalidnost. Pri državljanih Romunije policija zaznava beračenje pred bančnimi avtomati in opravljanje priložnostih tatvin denarja.

Policija je zaznala pojavno obliko beračenja kot enega izmed namenov trgovine z ljudmi in obravnavala tri tovrstna kazniva dejanja po 113. členu KZ-1. V enem primeru je bila kot domnevna žrtev trgovine z ljudmi prisiljena v beračenje mladoletna državljanka Češke.

Občasno so zaznane kriminalne združbe, ki se v tranzitu skozi Slovenijo ukvarjajo s trgovino z ljudmi, povezano s prisilnim beračenjem. Pri tem te združbe oziroma storilci navadno potujejo skozi Slovenije iz izvorne države (Bolgarija, Romunija, Slovaška) v druge države EU (Italija,

Avstrija, Francija). Na svoji poti se v Sloveniji zadržijo le krajši čas na počivališčih, avtocestnih križih in v mestih.

- **Statistični kazalniki Policije za leto 2013**

Policija je v letu 2013 zaradi suma storitve kaznivih dejanj **v povezavi s trgovino z ljudmi** obravnavala **34 oseb**. Zaradi suma storitve kaznivega dejanja **trgovine z ljudmi** po 113. členu KZ-1 UPB2 je bilo obravnavanih **15 oseb**, od tega deset moških in tri ženske ter dve pravni osebi. Najpogosteje obravnavani osumljenci so bili državljani Slovenije (10) v starosti med 34. in 43. letom, prav tako pa je bil obravnavan en mladoleten osumljenec. Obravnavani ženski sta bili državljanki Romunije.

Zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1 UPB2 je bilo obravnavanih 24 osumljencev. Tako kot v letu 2012 tudi v letu 2013 policija ni obravnavala osumljencev kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu KZ-1 UPB2.

Preglednica 1: Obravnavani primeri storilcev kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1B

Osumljenci	Pravne osebe	Moški	Ženske	Državljanstvo
Trgovina z ljudmi 113. člen KZ-1B	2	10		slovensko
			2	romunsko
			1	neznano
Skupaj	2	10	3	15

Dejavnosti državnega tožilstva

V letu 2013 v primerjavi s prejšnjim poročevalskim obdobjem ni bilo bistvenih razlik. Opaziti pa je bilo, da so storilci izpopolnili izvršitvene oblike, ki postajajo vse bolj prikrite ter mejijo na dopustno ravnanje posrednikov in delodajalcev. Nadaljnja ugotovitev je, da je ta kriminalna dejavnost ob nizkem tveganju izredno dobičkonosna, saj je tožilstvo v letu poročanja obravnavalo tudi specialne povratnike.

Prvič je pri obravnavi tega kaznivega dejanja na predlog državnega tožilca sodišče odredilo začasno zavarovanje odvzema premoženjske koristi po 502. členu KZ-1 v višini 1.500.000 evrov, in sicer na nepremičnem premoženju storilca in na sredstvih, vloženi v investicijske sklade. Na podlagi Zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI) pa je sodišče zavarovalo tudi premoženje v višini 1.000.000 evrov iz sredstev, vloženi v investicijske sklade, vezanega depozita in sredstev na transakcijskem računu, začasno pa je zavarovalo hišo, tri stanovanja in dve vozili, vse v lasti enega osumljenca ter z njim povezanimi fizičnimi in pravnimi osebami.

1) V letu 2013 je Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije (SDT), ki je skladno z Zakonom o državnem tožilstvu (ZDT-1) pristojno za vodenje kazenskih postopkov zoper storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu Kazenskega zakonika (KZ-1), prejelo tri kazenske ovadbe **zoper šest fizičnih in eno pravno osebo** zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1. Opis posameznih zadev je naveden v nadaljevanju.

– V kazenski zadevi zoper **štiri fizične (trije moški, med njimi je bil mladoletnik, in ena ženska)** in **eno pravno osebo** je bila zoper polnoletnike in pravno osebo zahtevana

preiskava, v kateri je bil na podlagi izpovedi zaslišanih prič ugotovljen utemeljen sum, da je kaznivo dejanje storila še **ena oseba ženskega spola**, zoper katero je bila zahtevana razširitev preiskave. Zoper tri izmed ovadenih, za katere je bil pripor odrejen že ob vložitvi kazenske ovadbe, je bil ta ob vložitvi obtožnice podaljšan. Mladoletniku je po končanem pripravljalnem postopku **sodišče** na predlog državnega tožilca **izreklo vzgojni ukrep** nadzorstva organa socialnega varstva z navodilom, da redno obiskuje šolo in se usposablja za poklic ali sprejme zaposlitev, ki ustreza njegovemu znanju.

– V zadevi zoper **eno osumljeno osebo** je državni tožilec skladno s 159. členom Zakona o kazenskem postopku zaradi razkritja obsežne kriminalne dejavnosti začasno odložil odvzem prostosti in o zadevi v letu 2013 še ni odločal.

– V zadevi iz kazenske ovadbe zoper **eno osebo** je iz utemeljenega suma, da je storila kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po drugem in prvem odstavku 113. člena KZ-1 ter kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po prvem odstavku 175. člena KZ-1, izhajal tudi utemeljen sum, da je storila še kaznivo dejanje pranja denarja po 245. členu KZ-1. Državni tožilec, ki je presodil, da podatki kazenske ovadbe zadostujejo za vložitev **neposredne obtožbe**, je na sodišče vložil predlog za soglasje, da se preiskava ne opravi; za isti časovni dogodek je zoper sotorilca postopek pravnomočno končan.

2) Okrožno državno tožilstvo v Mariboru je v letu poročanja zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 prejelo dopolnitev kazenske ovadbe iz leta 2012, vložene zoper tri osebe, še zoper **tri osebe (enega moškega in dve ženski)** in dopolnitev kazenske ovadbe zoper **enega** neznanega storilca s podatki odkritih treh storilcev (dva moška in ena ženska). Zoper slednje je že uvedena preiskava.

- **Obravnane zadeve iz preteklih let:**

– V letu 2013 je Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije prevzelo kazensko zadevo, v kateri je krajevno pristojno okrožno državno tožilstvo v letu 2012 zahtevalo **preiskavo zoper štiri fizične in eno pravno osebo**. Prvoobdolženi je dekleta v Ukrajini pridobil in uredil tudi njihov prevoz v Slovenijo ter jih seznanil z delovanjem lokala – nočnega kluba, v katerem se je izvajala prostitucija. Drugoobdolženi je uredil njihovo nastanitev v neposredni bližini lokala in jih nadzoroval, zaposlena v lokalu pa sta pri storitvi kaznivega dejanja pomagala tako, da sta dekleta nadzorovala – eden od njiju jih je vozil od lokala do stanovanja, druga (ženska) pa jih je seznanila s pravili delovanja lokala in dekleta ponujala strankam. Za spolne storitve so uporabniki plačevali različne zneske, ki sta si jih prvoobdolženi in drugoobdolženi razdelila, dekleta pa so imela določen obseg dela – normo, in če je niso dosegla, so jim ustrezno zmanjšali plačo. Tista, ki so prihajala iz gospodarsko šibkih držav in so prejemale le manjši del zaslužka, so se sicer prostituirala prostovoljno, niso pa imela nikakršne besede pri dogovarjanju za to dejavnost, ves čas so morala biti na razpolago za spolne odnose z moškimi, na izbiro katerih niso imele vpliva, niti niso do zadnjega vedela, kje bodo imela odnose, kar ne predstavlja le ekonomskega izkoriščanja, temveč nasprotuje tudi človekovemu dostojanstvu. **Obtožba** je očitala prvoobdolženemu kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1B in zlorabe prostitucije po drugem odstavku 175. člena KZ, preostalim trem obdolženim pa le kaznivo dejanje zlorabe prostitucije. Trije obdolženi so očitana jim kazniva dejanja priznali; prvoobdolženemu je bila za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi izrečena kazen eno leto in štiri mesece zapora, za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije pa eno leto in pet mesecev zapora, nato pa **enotna kazen dve leti in osem mesecev zapora** in stranska **denarna kazen v višini** 250 dnevni zneskov (33,10 EUR na dan, kar je **8.275 EUR**).

– V letu poročanja je bila **pravnomočno uvedena preiskava** zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po tretjem in prvem odstavku 113. člena KZ-1 (storilci so dejanje storili kot

člani hudodelske združbe) ter kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po drugem in prvem odstavku 175. člena KZ-1 **zoper pet fizičnih in eno pravno osebo**. Zadeva obravnava izredno dobro organizirano združbo, v kateri so bile vloge jasno opredeljene, dekleta pa so skladno z načrtom storilcev krožila med lokali po vsej Sloveniji. Na izjemno trdovratnost storilcev in dobro organiziranost kaže tudi to, da je bil zoper štiri izmed njih odrejen (zaradi ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP) hišni pripor in da so prav med tem ukrepom trije izmed obdolžencev dejavnost nadaljevali, zato je sledil tožilski predlog spremembe hišnega pripora v pripor, a tega višje sodišče ni odredilo.

– V zadevi **zoper štiri fizične in eno pravno osebo** zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, zoper katere je bila pravnomočno uvedena preiskava že v letu 2012, je bila ta razširjena in ustanovljena specializirana preiskovalna skupina.

– Zoper **tri obdolžence**, zoper katere je bila vložena kazenska ovadba v letu 2012, je tožilstvo predlagalo izdajo **soglasja za vložitev neposredne obtožnice**, in sicer zoper dva zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, zoper enega pa zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije.

– Vložena je bila tudi **obtožba zoper obdolženko** sosterilko zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 387. členu KZ v zvezi s 25. členom KZ, storjenega leta 2002 (šest sosterilcev je že pravnomočno obsojenih). Na predlog državnega tožilstva je sodišče zadevo prepustilo v reševanje pristojnim organom v Ukrajini.

Preglednica 2: Kazenski postopki in sankcije

	2013
Kaznivost trgovine z ljudmi	
Število obravnavanih oseb v kazenskih postopkih	9 (6 m., 3 ž., 1 pravna oseba)
Število uvedenih preiskav	6
Število vloženih obtožnih predlogov	3
Sankcije in ukrepi	
Število obsodb za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi	2
1. Zaporna kazen in stranska denarna kazen	dve leti in osem mesecev, 8.275 EUR
2. Vzgojni ukrep mladoletniku	1

Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo

Inšpektorat RS za delo je s Policijo v letu 2012 sklenil dogovor o izvajanju skupnega nadzora pri domnevnem izkoriščanju tuje delovne sile oziroma sumu storitve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi (prisilno delo). V ta namen so bili izmenjani medsebojni stiki tudi na regionalni ravni. Skupni nadzor se opravlja na zaprosilo ene ali druge strani ter v sklopu regijske koordinacije inšpektorjev (za usklajevanje dela več inšpekcij na regionalni ravni so bile na podlagi Zakona o inšpekcijskem nadzoru ustanovljene regijske koordinacije inšpektorjev).

Nadzor se najpogosteje opravlja v gostinstvu, pekarnah, trgovinah, gradbeništvu, kmetijski in prevozniški dejavnosti. Pri tem Inšpektorat RS za delo nadzira predvsem izvajanje

delovnopravne zakonodaje v zvezi z zaposlovanjem na črno, zaposlovanjem in delom tujcev, zagotavljanjem dela delavcev drugemu delodajalcu, pa tudi zakonodaje o varnosti in zdravju pri delu. Inšpektorji menijo, da je sodelovanje s predstavniki Policije dobro.

Inšpektorat RS za delo na svojem delovnem področju nadzira tudi predpise o zaposlovanju in delu tujcev. Pri izvajanju nadzora je v letu 2013 ugotovil **51 kršitev** Zakona o zaposlovanju in delu tujcev, ki je krovni predpis, s katerim se določajo pogoji za zaposlovanje in delo tujcev ter s tem povezane naloge Republike Slovenije za urejanje in zaščito trga dela.

Večje število ugotovljenih kršitev se je nanašalo na ustreznost delovnih dovoljenj (**11 kršitev**) in opravljanje dela v nasprotju z izdanim delovnim dovoljenjem (**9 kršitev**). Nekaj kršitev pa je bilo ugotovljenih pri prijavi začetka izvajanja storitve (**8 kršitev**).

Del ugotovljenih kršitev (**9**) se je nanašal tudi na obveznosti zavezancev do nadzornih organov, zlasti na hranjenje kopije osebne delovnega dovoljenja na mestu, kjer tujec dela (**4 kršitve**), ter na sodelovanje delodajalca v postopku z vso zahtevano dokumentacijo in hranjenjem enega izvoda delovnega dovoljenja na sedežu poslovanja oziroma delovišču (**5 kršitev**).

Ugotovljene kršitve so se nanašale še na usposabljanje tujih napotenih delavcev (**3 kršitve**), opravljanje storitev z napotenimi delavci (**2 kršitvi**), prijavo začetka dela tujca (**5 kršitev**) in vrnitev delovnega dovoljenja (**4 kršitve**).

V povezavi z delom tujcev Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno opredeljuje pojem zaposlovanja na črno med drugim tudi, ko delodajalec zaposli tujca v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev ali nezakonito zaposli državljan tretje države. Inšpektorat je v letu 2013 ugotovil **66 kršitev**, ko je delodajalec zaposlil tujca v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, in **18 kršitev** zaradi nezakonite zaposlitve državljan tretje države.

Ugotovljena je bila tudi **1 kršitev**, ko delodajalec državljanu tretje države ni plačal vseh morebitnih še neporavnanih obveznosti za opravljeno delo najmanj v višini minimalne plače za vsak mesec opravljenega dela, kot če bi bil državljan tretje države zakonito zaposlen, hkrati pa tudi vseh stroškov pošiljanja neporavnanih plačil v državo, kamor se je državljan tretje države vrnil ali je bil vrnjen.

Preglednica 3: Izdana delovna dovoljenja za poklica artist/-ka in gradbeni delavec

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Poklici iz zabav. in artist. programa	937	678	674	691, od tega na novo 386	271	114
Gradbeni delavec	46.568	29.554	12.623	3.959	3118	3207
Skupaj	47.505	30.232	13.297	4.650	3389	3321

IV. Pomoč in zaščita

Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi sta praviloma v izvedbeni pristojnosti nevladnih in humanitarnih organizacij. To je praksa, ki je uveljavljena v Evropi in po svetu ter na podlagi katere se civilna družba dejavno vključuje v celovito ukrepanje proti trgovini z ljudmi. Seveda tudi na tem področju ne gre brez tvornega sodelovanja države oziroma vladnih organizacij s pristojnimi civilnimi družbami. Sodelovanje je določeno s sporazumi in pogodbami, ki opredeljujejo postopke medsebojnega obveščanja in skupnega nastopanja ter sofinanciranje posameznih programov pomoči žrtvam.

V Sloveniji je sporazum o takem sodelovanju sklenjen med nevladno organizacijo Društvom Ključ ter notranjim ministrstvom, policijo in vrhovnim državnim tožilstvom iz leta 2004. Sodelovanje in financiranje posameznih projektov – programov pomoči žrtvam pa je opredeljeno v nadaljevanju.

Projekt oskrbe žrtev trgovine z ljudmi

Slovenska karitas in Društvo Ključ sta v letu 2013 izvajala projekte pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, Slovenska karitas projekt *Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitev*, ki ga financira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, in projekt *Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitev*, ki ga financira Ministrstvo za notranje zadeve. Oba programa sta bila skupno ovrednotena na 85.000 EUR. Društvo Ključ je izvajalo projekt *Celostna oskrba žrtev trgovine z ljudmi*, ki vsebuje tri sklope: krizno namestitev, namestitev v varnem prostoru in reintegracijo. Projekt so sofinancirali Mestna občina Ljubljana – Oddelek za zdravje in socialno varstvo, Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij, Društvo Ključ z lastnimi prispevki ter donatorji in sponzorji. Vrednost projekta je bila 55.890,14 EUR.

Policija je imela v letu 2013 v postopku skupaj **37 oseb** kot mogočih, domnevnih ali prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi. Od tega je bila ena oseba moškega spola in 36 oseb ženskega spola. Najpogosteje so bile obravnavane državljanke Romunije v starosti med 24. in 33. letom.

- **Program krizne namestitve**

V letu 2013 so bile v **krizni prostor** po skupnem prepoznavnem postopku s policijo nameščene **štiri osebe**, od tega tri ženske in en moški. Tri osebe so prihajale iz Romunije in ena domnevno iz Šrilanke. Vse ženske so bile žrtve prisilne prostitucije in vsem je bila na lastno željo omogočena vrnitev v domovino, istočasno pa je Slovenska karitas navezala stik s sorodno organizacijo v Romuniji za nadaljnje zagotavljanje pomoči in reintegracije. Moški je bil kot mogoča žrtev trgovine z ljudmi prepoznan na poti v državo izkoriščanja na mednarodnem mejnem prehodu Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana in je med krizno namestitvijo zaprosil za mednarodno zaščito. Tako je bilo v letu 2013 izvedenih **33 oskrbnih dni** v krizni namestitvi.

Vsem žrtvam so bili poleg namestitve ponujeni prehrana, prva psihosocialna pomoč, nujna medicinska pomoč, svetovanje, seznanitev z njihovimi zakonitimi pravicami, tolmačenje, zagovorništvo, socialno okolje, družabništvo, spremstvo, zagotavljanje varnosti, pomoč pri vrnitvi v domovino in materialna pomoč. Žrtve so med krizno namestitvijo 24 ur na dan spremljali strokovni delavci in za to usposobljeni prostovoljci.

V maju in juniju 2013 so strokovni delavci in usposobljeni prostovoljci Slovenske karitas skupaj s tolmači za bolgarski in romunski jezik sodelovali pri razgovorih, informiranju in ozaveščanju domnevnih žrtev trgovine z ljudmi v predkazenskih postopkih policije. Tako so na

policijskih postajah izvedli 11 takih razgovorov in deset oseb je bilo prepoznanih kot žrtev trgovine z ljudmi. Vsem so bile tudi pisno v njihovem maternem jeziku predstavljene oblika pomoči in pravice, ki jim gredo kot žrtvam trgovanja, ter stik za nadaljnje komuniciranje.

Sočasno je bila Slovenska karitas zaradi obsežnosti policijskih preiskav pripravljena na sprejem večjega števila uporabnikov krizne namestitve.

Društvo Ključ je imelo v petdnevni krizni namestitvi nastanjeni dve osebi, makedonski državljanki, mamo in otroka. Polnoletna državljanka Makedonije je bila žrtev prisilne poroke v Sloveniji in zavrnila je vsakršno sodelovanje z organi pregona. Na njeno željo jima je Društvo Ključ omogočilo varno vrnitev in namestitev v varnem prostoru sorodne nevladne organizacije v Makedoniji.

- **Program varne namestitve**

V letu 2013 so bile v **varnih namestitvah obeh organizacij** nameščene **tri osebe** ženskega spola, po narodnosti dve iz Ukrajine, žrtvi prisilne prostitucije, in ena iz Filipinov, žrtev delovnega izkoriščanja. V obeh organizacijah je bilo izvedenih 365 oskrbnih dni.

Slovenska karitas je osebam, nameščenim v varnih prostorih, ponudila namestitev, prehrano, tedensko žepnino, mesečno avtobusno vozovnico, stalno psihosocialno pomoč, zdravstvene storitve v Ambulanti s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, na Kliniki za infektivne bolezni in vročinska stanja ter v zasebni zobozdravstveni ambulanti, svetovanje, informiranje o njihovih zakonitih pravicah, pomoč pri urejanju dokumentacije ter pridobitvi statusa začasnega bivanja in pripadajočih pravic, tolmačenje, zagovorništvo, socialno okolje, zaposlitev s ponudbo prostovoljnega dela, letovanje na morju, učenje slovenskega jezika, individualni tečaj računalništva, pomoč pri aktivnem iskanju dela in omogočanje varnega vstopa na trg dela, družabništvo, spremstvo, organizirano rekreacijo, psihoterapijo, terapijo s konji, zagotavljanje varnosti.

Strokovno delo z uporabnico je bilo vezano na individualne pogovore, psihosocialno oporo, izdelavo in ovrednotenje individualnega socialnega načrta, omogočanje kakovostnega preživljanja prostega časa in pomoč pri tem, organizacijo prostovoljstva, organizacijo in spremstvo pri uporabi zdravstvenih storitev, drugo spremstvo pri urejanju dokumentacije, vključevanje v skupnost s prostovoljnim delom, pomoč in spodbujanje varnega vstopa na trg dela ter širjenje zdrave socialne mreže.

Slovenska karitas z vsako osebo, vključeno v varno namestitev, oblikuje individualni socialni načrt, ji zaupa ključ prostorov namestitve, zagotovi žepnino, mesečno vozovnico, telefon in dostop do interneta. Vsaka oseba je ob vključitvi seznanjena s svojimi pravicami, obenem podpiše dogovor – pravila programa varne namestitve v maternem jeziku. V Slovenski karitas je seznanjena tudi z etičnimi načeli Karitas.

Preglednica 4: Žrtve trgovine z ljudmi

2013				
	Žen.	Moški	Otroci	Skupaj
<u>Identifikacija žrtev</u>				
Število identificiranih žrtev v letu	36 + 4	1		37 + 4
Oblike izkoriščanja identificiranih žrtev:				
– spolna zloraba	36 + 4	1		37 + 4
– prisilno delo ali storitve				
– suženjstvo ali suženjstvu podobna stanja				
– služabništvo				
– odstranitev organov				
– drugo, beračenje				
Število oseb, za katere pooblaščen organi utemeljeno sumijo, da so žrtve:				
– trgovine z ljudmi na ravni države				
– trgovine z ljudmi na mednarodni ravni	36	1		37 + 4
<u>Pomoč žrtvam</u>				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so dobile kakršno koli pomoč	36	1		37 + 4
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so zavrnile ponujeno pomoč				
Število zatočišč za žrtve trgovine z ljudmi v Sloveniji	3	3		3
Skupno število mest v zatočiščih za žrtve trgovine z ljudmi**	20	20		20
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so bile nameščene v zatočiščih	3 + 1	1		5
<u>Obdobje okrevanja in razmisleka</u>				
Število žrtev (vključujoč tiste, za katere obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da so žrtve), ki jim je odobreno »obdobje okrevanja in razmisleka«	4 + 4	1		5 + 4
<u>Dovoljenje za prebivanje</u>				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki jim je izdano dovoljenje za prebivanje:				
– zaradi osebnih okoliščin				
– zaradi sodelovanja s pooblaščenimi organi pri preiskavi ali v kazenskem postopku	1*			1*
<u>Odškodnina in pravna sredstva</u>				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so dobili odškodnino				
Dodeljena odškodnina:				
– minimalni znesek, dodeljen žrtvam (v EUR)				
– maksimalni znesek, dodeljen žrtvam (v EUR)				
<u>Vrnitev v izvorno državo in vrnitev žrtev</u>				
Število v Slovenijo vrnjenih žrtev trgovine z ljudmi				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so bile vrnjene iz Slovenije v druge države	3			3

Preglednica 5: Število žrtev glede na državo izvora

Število žrtev iz države	2013	
	Moški (starost)	Ženske (starost)
Romunija	1 (18 do 23 let)	
Romunija		14 (18 do 33 let)
Romunija		17 (24 do 33 let)
Romunija		3 (34 do 43 let)
Dominikanska republika		2 (24 do 33 let)
Ukrajina		1 (32 let) + 1*
Makedonija		2 (2 leti, 22 let)
Filipini		1 (46 let)
	1	36 + 4 + 1*
SKUPAJ	37 + 4 + 1*	

* Ena oseba – žrtev trgovanja prepoznana in nameščena v varnem prostoru že v letu 2012.

** Vse lokacije so primerne za moške in ženske, žrtve trgovine z ljudmi. Ženske in moški so nameščeni ločeno. Lokacija namestitve se izbere glede na njihove posebnosti in število. Prostorsko se lahko namestijo tudi mladoletne osebe in zagotavlja se jim celostna pomoč, ki jo nujno potrebujejo, vendar področje pravnoformalno še ni usklajeno.

Poleg zgoraj navedene statistične obdelave podatkov o žrtvah trgovine z ljudmi, ki so bile v postopkih policije in humanitarne organizacije Slovenske karitas, velja navesti tudi podatke Društva Ključ, ki je v letu 2013 vodilo program *Celostna oskrba žrtev trgovine z ljudmi* z vsemi tremi osnovnimi oblikami pomoči: krizna namestitev, nameščanje v varni prostor in (re)integracija. Program so sofinancirali Mestna občina Ljubljana, Oddelek za zdravje in socialno varstvo, Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij, Društvo Ključ z lastnimi prispevki ter donatorji in sponzorji. V krizni namestitvi sta bili **dve osebi** (od tega en otrok), v varnem prostoru pa prav tako **dve osebi**.

(Re)integracija žrtev trgovine z ljudmi

V letu 2013 je Slovenska karitas **eno osebo** obravnavala po programu **Pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in reintegracije**, ki zagotavlja namestitev in prehrano, svetovanje in urejanje z zvezi z zakonitimi pravicami, pravno svetovanje, tolmačenje, pomoč pri urejanju dokumentacije, spremstvo in zagovorništvo, učenje slovenskega jezika, pomoč pri iskanju zaposlitve, zaposlitev s prostovoljnim delom, ponudbo organizirane rekreacije in dostop do literature v maternem jeziku. Izvedenih je bilo **72 oskrbnih dni**. Društvo Ključ je v program reintegracije vključilo **osem oseb**, po eno iz Ukrajine, Filipinov, Srbije in Hrvaške ter štiri iz Slovenije. Od tega so bile tri slovenske državljanke mladoletne. Poleg učenja slovenskega jezika pri tujkah, opismenjevanja in vključevanja v druge oblike izobraževanja, pomoči pri učenju, delovne terapije in vključevanja na trg dela je Društvo Ključ v letu 2013 v reintegracijo vpeljalo še osebni trening (coaching) in svetovanje ter trening z varnostnega področja.

Projekt PATS

Program PATS je namenjen seznanjanju proslincev za mednarodno zaščito s trgovino z ljudmi. Program se delno financira iz evropskih sredstev (ERF) in delno iz sredstev proračuna Ministrstva za notranje zadeve, ki je 18. 6. 2013 za njegovo izvajanje podpisalo pogodbo z Inštitutom za afriške študije.

Od podpisa pogodbe pa do konca leta 2013 je bilo opravljenih **15 informativnih razgovorov** s prosilci iz 11 različnih držav. Največ jih je bilo izvedenih v avgustu (pet), prevladovali pa so prosilci iz Sirije, Rusije, Bangladeša in Kube. Informiranje je bilo opravljeno z desetimi osebami ženskega spola (tri so bile samske, sedem pa jih je v Slovenijo prišlo z družino), pet pa je bilo mladoletnikov brez spremstva.

Program se financira največ v višini 15.000 EUR, kar je skupaj 100 % vseh upravičenih stroškov zanj.

V. Partnerstvo in mednarodne dejavnosti

Ministrstvo za zunanje zadeve v skladu s svojimi pristojnostmi spremlja problematiko trgovine z ljudmi in v Medresorski delovni skupini za boj proti trgovini z ljudmi skupaj s nacionalnim koordinatorskim sodeluje pri oblikovanju mednarodne politike na tem področju z vsemi najpomembnejšimi mednarodnimi organizacijami. Po svoji diplomatsko-konzularni mreži spremlja in opozarja pristojne slovenske organe na sum morebitne trgovine z ljudmi pri prosilcih za vizume in dovoljenja za bivanje v Sloveniji.

V letu 2013 so opažanja v zvezi z bojem zoper trgovino z ljudmi enaka kakor v preteklih letih. Problematični skupini posameznikov, ki so po mnenju Ministrstva za zunanje zadeve žrtve sistematične in organizirane zlorabe obstoječih kriminalnih združb v Sloveniji, so fizični delavci, ki večinoma prihajajo iz držav Zahodnega Balkana, in barske plesalke, ki jih v slovenske nočne lokale novačijo večinoma iz Ukrajine.

Proces Brdo

- **Mreža nacionalnih koordinatorjev jugovzhodne Evrope – NATC JVE**

Iz sklepov ministrske konference Proces Brdo 2010, ki jo redno organizira notranje ministrstvo, izhaja tudi pobuda o ustanovitvi neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev iz držav jugovzhodne Evrope. Mreža je dejavna, nacionalni koordinatorji se sestajajo 2-krat letno, vlogo sekretariata pa opravlja Mednarodni center za migracijske politike (ICMPD). Tako so bili sestanki v Sofiji med 10. in 12. marcem 2013, za tem pa v Sarajevu med 19. in 20. septembrom 2013. Na sestanku v Sarajevu, katerega soorganizator je bil tudi nacionalni koordinator iz Slovenije, sta na posebno povabilo prisostvovali tudi koordinatorka EU Myria Vassiliadu in izvršna sekretarka Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi Petya Nestorova. Mreža NATC JVE veča svojo pomembnost, saj se vse več zunanjih akterjev in mednarodnih organizacij zanima za tovrstno sodelovanje.

- **Projekt skupnih preiskovalnih skupin za učinkovitejši boj proti trgovini z ljudmi (JIT THB WB)**

Po uspešno izvedenem in julija 2013 končanem dvoletnem projektu *Vzpostavljanje pogojev za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin za boj proti trgovini z ljudmi v regiji JVE – JIT THB* je projektni tim Ministrstva za notranje zadeve nadaljeval z novim istoimenskim projektom, katerega pogodba za dvoletno trajanje je bila podpisana avgusta 2013. Njegov namen je nadgraditi dejavnosti na lokalni ravni posameznih držav te regije. Projekt v 95 % sofinancira Evropska komisija, končan pa bo predvidoma avgusta 2015.

Kot je navedeno, projekt JIT THB WB dopolnjuje dosežke predhodnega projekta in se osredotoča na izvedbeno raven, tj. tožilce in policiste, ki se ukvarjajo s primeri trgovine z ljudmi na lokalni ravni. Geografsko zajema države Zahodnega Balkana, po katerih poteka t. i. balkanska pot. Ta je ena večjih tranzitnih poti trgovine z ljudmi, poleg tega so balkanske države tudi izvorne države številnih žrtev trgovanja.

Država partnerica v projektu je Bolgarija, druge sodelujoče države pa so Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Makedonija, Albanija in Srbija. Pri njem sodelujejo še Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije ter Europol in Eurojust. Spletna stran, ki je bila ustvarjena že v času projekta JIT THB, se naprej vzdržuje in dopolnjuje.

Projekt naj bi torej spodbudil uporabo skupnih preiskovalnih enot kot orodja za preiskovanje in pregon primerov trgovine z ljudmi. Policisti in tožilci se pogosto ne zavedajo razpoložljivih možnosti, zato je znanje in razumevanje slednjih prvi pogoj za njihovo uporabo. Projekt upošteva ključne strateške dokumente EU o notranji varnosti ter je v skladu s političnim ciklusom EU za boj proti organiziranemu in resnemu kriminalu 2011–2013, pa tudi s strategijo EU za boj proti trgovini z ljudmi.

Po projektu je bila izvedena uvodna konferenca v Bolgariji oktobra 2013, namenjena t. i. nacionalnim kontaktnim točkam, udeležencem predhodnega projekta JIT THB, ki so jim bila dana podrobna navodila o njihovi vlogi v projektu in vsebine, ki se bodo obravnavale na delavnicah. Sledijo tridnevne delavnice v vsaki izmed sodelujočih držav, ki temeljijo na interaktivnosti. Ena izmed sedmih delavnic se je v letu 2013 že izvedla, in sicer med 10. in 12. decembrom v Sloveniji. Sicer pa se od projekta pričakujejo: povečano sodelovanje med strokovnjaki, uporaba ključnih informacij o JIT in trgovini z ljudmi, povečana ozaveščenost organov odkrivanja in pregona glede možnosti, ki jih ponujajo JIT, ter medsebojno razumevanje med strokovnjaki in pristojnimi institucijami. Pripravljen bo poseben priročnik za strokovnjake, ki bo poslan vsem sodelujočim v njihovih jezikih. Predvideno skupno število udeležencev vseh delavnic je približno 250.

Druge mednarodne dejavnosti

– **Ministrstvo za zunanje zadeve** je pri usklajevanju z nacionalnim koordinatorjem sodelovalo v pogajanjih pri sprejetju resolucij o boju proti trgovini z ljudmi, obravnavanih v Generalni skupščini Organizacije združenih narodov (OZN), Svetu OZN za človekove pravice, Uradu OZN za droge in kriminal ter Organizaciji za varnost in zaščito (OVSE). Slovenija je v začetku novembra 2013 na zasedanju pogodbenic Konvencije OZN za boj proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu predsedovala Delovni skupini za boj proti trgovini z ljudmi na njenem 5. zasedanju.

Ministrstvo za zunanje zadeve je financiralo pilotski projekt usposabljanja visokih državnih uradnikov iz Afganistana, izveden od 14. do 18. decembra 2013. Afganistan, ki se je v preteklih letih srečal z množično izselitvijo, namreč nima zanesljive javne evidence osebnih stanj za izdajo osebnih dokumentov, nadzor varnosti v državi in prehajanje državne meje, kar neposredno odseva tudi na (ne)učinkovitosti izvajanja ukrepov za preprečevanje trgovine z ljudmi.

– **Predstavniki Državnega zbora** se je udeležil mednarodne konference o izmenjavi dobrih praks zbiranja podatkov o trgovini z ljudmi marca 2013 v Bratislavi v organizaciji slovaškega notranjega ministrstva in mednarodne organizacije za migracijske politike ICMPD ter v sodelovanju z Evropsko komisijo. Prikazane prakse na konferenci so dobro izhodišče za razmislek o možnosti stalnega spremljanja podatkov med letom ter pomoč pri odkrivanju in sledenju trgovine z ljudmi.

– **Predstavniki kriminalistične policije** se je v letu 2013 udeležil predstavitve projekta *Euro Traf Guide* – priprava skupnih navodil in postopkov za prepoznavo žrtev trgovine z ljudmi. Projekt je vodilo francosko ministrstvo za zunanje zadeve, pri njem pa so sodelovali: države partnerice Bolgarija, Grčija, Romunija, Španija in Nizozemska ter predstavniki Sveta Evrope, ICMPD, UNDOC, ILO SAP-FL. Finančno ga je podprla Evropska komisija, njegov cilj pa je izdelati praktično orodje za prepoznavo žrtev trgovine z ljudmi zaradi delovnega izkoriščanja, prisilnega beračenja in drugih nedovoljenih dejavnosti ter spolnega izkoriščanja. Kriminalistična policija meni, da sta bila predstavitev projekta in prejeta gradivo zelo dobra. Gradivo bo prilagodila potrebam v Sloveniji in ga uporabila za izobraževanje o problematiki trgovine z ljudmi, predvsem na področju, ki se nanaša na prepoznavo žrtev te trgovine.

– **Slovenska karitas** je v letu 2013 sodelovala z nevladnimi organizacijami, ki se bojujejo proti trgovini z ljudmi, in drugimi slovenskimi nevladnimi organizacijami, ki pomagajo ljudem v stiski. Dejavnost je bila še na mednarodni ravni v COATNET (Christian Organizations Against Trafficking in Human Being), Caritas Europa in Caritas Internationals ter sodelovala z drugimi Caritas, ki jih ni v zgoraj omenjenih mrežah. Z organizacijami Caritas v Evropi se udeležuje skupnega izobraževanja in seminarjev ter zagotavlja reintegracijo žrtev v domovini in projektno sodelovanje. V mrežo sodelovanja so vključene tudi redovne ustanove po svetu, ki z informacijami, pomočjo žrtvam in socialnimi dejavnostmi širijo razumevanje tega svetovnega družbenega problema. Prav tako je živo sodelovanje z organizacijo IOM, ki deluje v državah, od koder prihajajo žrtve trgovanja.

Predstavnici Slovenske karitas sta se 30. 9. in 1. 10. 2013 v Prištini udeležili programa *Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi* in zaključne konference *Common Challenges of the Euro-Mediterranean Region in Combating Human Trafficking*. Konferenca je potekala pod okriljem Caritas Kosovo in Albanije ter Ministrstva za notranje zadeve Kosovo v sodelovanju partnerskih organizacij v projektu. Slovenska karitas je bila izrecno vabljen, saj bo v prihodnjih dveh letih ena od članic novega dvoletnega projekta, ki sta se mu pridružili še Caritas Italia in Caritas Španija. Konference so se udeležili tudi nekateri nacionalni koordinatorji za boj proti trgovini z ljudmi omenjenih držav, predstavniki tožilstva in policije ter drugih nevladnih organizacij.

Slovenska karitas se je udeležila srečanja *Citizens' Dialogues and Cultures: For a More Social and Supportive Europe!*, ki je bilo od 14. do 16. 11. 2013 v Marseillu v Franciji. Potekalo je v okviru evropskega leta aktivnega državljanstva pod okriljem Evropske komisije in v koordinaciji Secours Catholique - Caritas France. Poudarek srečanja je bil na socialno izključenih in revnih, neprofitnih organizacijah, ki se bojujejo proti revščini v Franciji in Evropi, in splošni javnosti. Poseben sklop izobraževanja je bil namenjen pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in pojavu te trgovine.

Predstavniki Slovenske karitas se je udeležil drugega srečanja *Plateforme proti trgovini z ljudmi* od 9. do 10. 12. 2013 v Bruslju pod okriljem Evropske komisije.

S predstavnikom pravne stroke je bila Slovenska karitas zastopana na regionalni delavnici za pravnike, ki pravno svetujejo žrtvam trgovine z ljudmi. Potekala je v organizaciji Sveta Evrope v Beogradu med 10. in 11. decembrom 2013.

– **Nacionalni koordinator** je v letu 2013 na podlagi povabil in pobud dejavno sodeloval na različnih mednarodnih dogodkih, katerih stroške udeležbe je kril organizator:

V mreži nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov EU (NREM) sta Evropska komisija in predsedujoča država EU organizirali dva sestanka, ki ju je vodila koordinatorka EU Myria Vassiliadu. Oba sta bila v Bruslju, prvi med 13. in 14. marcem, drugi pa med 2. in 3. oktobrom 2013. Obravnavale so se predvsem tematike, povezane z ocenjevanjem obsežnosti trgovine z ljudmi na podlagi statističnih parametrov, uspešnostjo prenosa Direktive 2011/36 EU v notranje zakonodaje, vlogo in delom nacionalnih koordinatorjev ipd.

Med 4. in 7. marcem 2013 je bilo v Budvi zaključno srečanje v sklopu projekta CB LAB, ki je bilo namenjeno izmenjavi dobrih praks prepoznavanja trgovine z ljudmi za delovno izkoriščanje in spopadanja z njo ter so se ga udeležili pomembni nacionalni akterji v boju proti njej iz celotne regije. Srečanje, ki ga je organiziral Mednarodni center za razvoj migracijskih politik (ICMPD), je sestavni del projekta, h kateremu smo pristopili v letu 2012 in ga kot takega opredelili tudi v akcijskem načrtu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi. Projekt je ključnega pomena za sistematsko in učinkovito spopadanje s problematiko trgovine z ljudmi za delovno izkoriščanje, saj se vse države regije srečujejo s pomanjkanjem usposobljenosti v svojih pristojnih institucijah, zaradi česar ni ustreznega prepoznavanja prisilnega dela ali delovnega izkoriščanja.

Na zaprosilo Evropske komisije in nacionalnega koordinatorja Republike Srbije je bilo med 18. in 23. marcem 2013 v Beogradu strokovno svetovanje pri pripravi domače strategije v boju proti trgovini z ljudmi. Izvedene so bile javne razprave in pripravljeno gradivo – strategija.

Med 17. in 18. aprilom 2013 je bil v Podgorici seminar na temo izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi za spolne zlorabe med turistično sezono. Organizirala ga je Evropska komisija v sodelovanju z Vlado Črne gore in Uradom nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi v Črni gori, udeležili pa so se ga predstavniki jugovzhodne Evrope, predvsem iz vrst tožilstva in policije. Predavatelji na seminarju so bili predstavniki držav EU, in sicer Francije, Španije, Belgije in Slovenije.

Na Svetu Evrope v Strasbourgu 17. septembra 2013 se je nacionalni koordinator udeležil rednega sestanka kontaktnih točk nadzornega mehanizma GRETA po konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Sestanek je bil namenjen predstavitvi dosedanjega poteka dogodkov in ocenjevanju GRETE ter nadaljnjim korakom iz drugega ciklusa.

Med 9. in 11. oktobrom 2013 je bil v Neumu v BiH vsakoletni posvet državnih tožilcev in sodnikov BiH, na katerega je bil povabljen tudi nacionalni koordinator, da bi predstavil projekt JIT THB WB. V skladu s projektom bodo na delavnico, organizirano v BiH, vabljeni tudi tožilci in njihovo vodstvo, ki so sodelovali na tokratnem posvetu. Zato je bil njegov namen predstaviti vsebino projekta in delavnice, ki jih bodo udeleženci posveta deležni v prihajajočem letu.

5. decembra je bila v Beogradu regionalna konferenca, ki jo je pripravila mednarodna organizacija Save the Children z naslovom *Otroci v preprodaji na Balkanu*. Slovenski koordinator je predstavil dele nove direktive EU, ki se navezujejo na problematiko trgovanja z otroki.

- Slovenija je v skrbniški sklad OZN za žrtve trgovine z ljudmi prispevala 10.000 evrov.
- Slovenija je bila v poročilu o boju proti trgovini z ljudmi, ki ga je ameriško zunanje ministrstvo izdalo leta 2013, ponovno uvrščena v prvo skupino držav, kar kaže, da izpolnjuje zahtevana merila na tem področju.

Za sklep

Poročilo za leto 2013 odraža celovito problematiko trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji. To je obdobje sicer stagnacije na sistemski ravni v iskanju potrebnih boljših rešitev, ki bi omogočile doseganje evropskih in mednarodnih standardov. Poleg sistemske nedorečenosti so pomanjkljivosti še vedno prepoznane na posameznih področjih ozaveščanja in usposabljanja vseh, ki sodelujejo v procesih identifikacije pojava trgovine z ljudmi, kot tudi v samih procesih prepoznavne žrtev trgovanja.

Kljub temu je to obdobje relativno dobrega doseganja zastavljenih ciljev opredeljenih v akcijskem načrtu 2012 – 13. Vzpostavljeni sistemi preventive, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter pomoči žrtvam trgovine z ljudmi zagotavljajo vzdržne rešitve. Že v preteklih poročilih je bilo opozorjeno, da to ne sme biti razlog upočasnitve ali celo zaviranja dosedanjih dosežkov.

Trendi v Evropi in svetu kažejo na vse večjo potrebo po učinkovitejših ukrepih tako na sistemski kot izvedbeni ravni. Nove pojavne oblike trgovine z ljudmi, ki odražajo predvsem vse večjo tendenco izkoriščanja žrtev trgovanja, so dejstva s katerimi se soočajo tako organi preiskave in pregona, kot tudi civilne pobude s tega področja. V Sloveniji je pregon kaznivega dejanja trgovine z ljudmi že utečen proces, to prepoznavajo tudi sodišča z obsodilnimi sodbami. Tudi sistem pomoči žrtvam trgovanja je skozi programe krizne in varne namestitve ustrezno urejen in financiran s strani resornih ministrstev. Pomanjkljivost je v sistemski nedorečenosti pri zagotavljanju celovite oskrbe otrokom - žrtvam trgovanja.

Ob koncu periodičnega poročanja velja še dodatno opozoriti, da so potrebe in pričakovanja EU in drugih za to področje pristojnih mednarodnih organizacij, predvsem v nadgradnji sistemskih ukrepov zoper trgovino z ljudmi. Ureditev nacionalnega mehanizma koordinacije boja proti trgovini z ljudmi je sicer do neke mere prepuščena presoji posamezne države, ob enem pa zavezujoči dokumenti EU, med katerimi Direktiva 2011/36/EU izpostavlja potrebo po neodvisnih organih nacionalnih poročevalcev oziroma ekvivalentnih mehanizmov. To narekuje tudi Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi in 1. priporočilo Sloveniji s strani skupine strokovnjakov GRETA zadolžene za ocenjevanje izvajanja določb omenjene konvencije.